

Wat te doen bij een scheiding?

IN DEZE GIDS...

Inleiding	3
1 In de eerste dagen en weken: de emotionele schok verwerken, informatie zoeken en steun vinden	4
2 De eerste stappen op administratief en juridisch vlak	8
3 Het materiële leven herorganiseren	13
4 Het leven met de kinderen organiseren	19
5 Partnergeweld en internationale ontvoering van een kind	27
6 Als u er meer over wilt weten	29
7 Publicaties en interessante websites	33

INLEIDING

Een brutale scheiding, een onverwacht vertrek, of het einde van een lange periode van crisissen en vragen... Uw leven zal wellicht grondig gereorganiseerd moeten worden. Of het nu een eenzijdige beslissing was, dan wel een besluit dat jullie samen hebben genomen, heel waarschijnlijk heeft u nu een heleboel vragen.

Misschien moet u verhuizen of uw vroegere woning op een andere manier indelen, misschien moet u (opnieuw) beginnen te werken.

Als u kinderen heeft, moet u uw tijd met hen reorganiseren. Maar u moet ook uw netwerk van vrienden en kennissen onderhouden, eventueel nieuwe burens leren kennen, of een ander soort vakantie overwegen. In bijna alle gevallen zult u met een krappere budget moeten leven.

U zult de komende dagen en weken belangrijke beslissingen moeten nemen over het verdere verloop van de scheiding en de manier waarop u de zaken met uw ex-partner wilt regelen. Weigeren te scheiden kan vandaag niet meer, ook niet indien u getrouwd bent. Maar u kunt wél proberen om samen met kennis van zaken te beslissen over de manier waarop u uit elkaar wilt gaan en waarop alles wordt geregeld.

Deze brochure heeft tot doel **u te oriënteren tijdens de eerste periode na een scheiding**. Ze verleent informatie over de deskundigen die u kunnen helpen, maar legt ook de grote principes uit die bij een (echt)scheiding gelden. Op die manier kent u vanaf het begin uw rechten en die van uw kinderen en kunt u deze beschermen. Vanzelfsprekend moet u ook een beroep doen op de vakkennis van deskundigen en/of gespecialiseerde boeken over dit thema doornemen. Op de laatste pagina vindt u in dat verband enkele nuttige inlichtingen.

In de volgende bladzijden bespreken wij de situatie van getrouwde stellen, wat ook hun huwelijks-vermogensstelsel is, van wettelijk samenwonenden en van mensen die feitelijk samenwonen, met of zonder kinderen. Als er niets wordt gespecificeerd, geldt de informatie voor de verschillende samenlevingsvormen.

Als er verschillen zijn naargelang van het juridisch statuut van uw partnerschap, vindt u via een in het vet gedrukt labeltje de informatie die u aanbelangt.

Wettelijk samenwonenden hebben een verklaring van wettelijke samenwoning afgelegd bij het gemeentebestuur. Deze verklaring geeft hen een zekere juridische bescherming. Hun juridisch statuut verschilt dus van dat van gehuwden én van dat van wie niet gehuwd is en alleen feitelijk samenwoont.

1

IN DE EERSTE DAGEN EN WEKEN... de emotionele schok verwerken, informatie zoeken en steun vinden

- **Hoe weet ik dat de beslissing om te scheiden definitief is?**

Deze vraag is niet eenvoudig te beantwoorden.

Als uw ex-partner aangeeft te willen scheiden, hoe weet u dan zeker dat het een definitieve beslissing is? Als u het initiatief hebt genomen, bent u dan zeker van uw beslissing om te scheiden? Een relatietherapeut raadplegen kan soms helpen om inzicht te krijgen in uw situatie en te bepalen of uw relatie eventueel nog kan worden gered.

Een relatie- of gezinstherapeut luistert altijd naar alle betrokkenen en kiest geen partij. Hij probeert de situatie te verduidelijken en eventueel de dialoog opnieuw op gang te brengen. Een eerste gesprek verplicht u tot niets.

- **Tot wie kan ik mij richten om psychologische steun te krijgen?**

Een scheiding is meestal een bron van verdriet, boosheid, kwetsbaarheid, angst, verwarring en schuldgevoelens, of zelfs van jaloezie, agressiviteit en depressie. Het is een pijnlijke periode, men voelt zich verloren en kan een diepe persoonlijke crisis doormaken. Probeer noch uzelf noch anderen de schuld te geven en neem tijd voor uzelf, op een manier die het beste bij u past. Aarzel niet om over uw problemen te spreken met wie u nabij staat. Bedenk wel dat gemeenschappelijke vrienden soms in een loyauteitsconflict kunnen komen.

U kunt ook, indien u dat wenst, een beroep doen op een deskundige, een buitenstaander die op geen enkele andere manier bij u of uw ex-partner betrokken is. U kunt de hulp

inroepen van een psycholoog, zonder dat u zich hoeft te verbinden tot een langdurende therapie.

U vindt dit soort hulp onder meer bij therapeuten die verbonden zijn aan de Centra voor Algemeen Welzijn (CAW). Informeer u over de ernst en het professionalisme van uw gesprekspartners.

Uw huisarts kan u hierover ook inlichtingen verschaffen en u, als dat nodig mocht zijn, adressen van psychologen of psychiaters doorspelen.

Indien u zich zorgen maakt over uw kinderen kunt u een kindersycholoog of een kindervertherapeut raadplegen. U kunt advies vragen of de kinderen met een derde laten praten over de scheiding en hun gevoelens hieromtrent. De school kan u in contact brengen met de psychologen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB).

• **Bestaan er organisaties, groeperingen, netwerken die mij kunnen helpen?**

De scheiding kan invloed hebben op het sociaal netwerk van de familie en een van de partners kan zich in de steek gelaten voelen door vrienden die partij kiezen voor de andere partner. Vooral mannen hebben soms hun sociale relaties wat verwaarloosd zolang ze met hun partner samen waren en vinden na hun relatiebreuk weinig steun.

Let op: het beroep van therapeut is niet beschermd, iedereen kan het dus uitoefenen. Psychologen en psychiaters moeten wel een universitair diploma kunnen voorleggen.

ADVOCAAT PRO DEO, BETAALD DOOR DE STAAT
(tweedelijns hulp)

Het is mogelijk dat u op basis van uw sociaal statuut of uw inkomen een beroep kunt doen op een advocaat die geheel of gedeeltelijk door de staat wordt vergoed. Men noemt dit pro Deo juridische hulp.

Om deze hulp te krijgen moet u zich richten tot het bureau voor juridische bijstand van de balie (onder verantwoordelijkheid van de Orde van Advocaten). Dit bureau duidt uit een lijst van vrijwilligers een advocaat aan die u kosteloos raad zal geven en uw belangen zal verdedigen.

Er bestaan groepen van lotgenoten en verenigingen van mensen in soortgelijke situaties die een luisterend oor bieden, steun verlenen en de mogelijkheid geven om ervaringen uit te wisselen.

• **Wie kan mij informeren over en bijstaan bij de eerste administratieve en juridische maatregelen die moeten worden genomen? (eerstelijns hulp)**

U kunt bij veel centra en instellingen inlichtingen inwinnen over uw rechten en verplichtingen bij een (echt)scheiding en over de administratieve of financiële gevolgen ervan. U kunt gratis of goedkoop juridisch advies krijgen bij het OCMW, de vredege-rechten, de justitiehuisen en bij sommige gemeentelijke diensten en eventueel, als u slachtoffer bent van partnergeweld, bij de politie. Uiteraard kunt u ook contact opnemen met een bemiddelaar, advocaat of notaris in uw buurt.

U kunt steeds vragen welk tarief zij hanteren. Soms is een eerste consultatie gratis, net zoals bij de notaris. Aarzel niet om contact op te nemen met deze professionele diensten.

Dat kan al vanaf het moment dat u een scheiding overweegt of uw partner heeft aangegeven dat hij/zij wilt scheiden. Sommige diensten kunnen u ook begeleiden bij de eerste stappen en u wegwijs maken in de vaak complexe en moeilijk te doorgronden juridische materie.

• **Wat te zeggen aan de kinderen?**

Het is van groot belang de kinderen niet in onzekerheid te laten. Onzekerheid kan grote angstgevoelens met zich meebrengen. Dat wil niet zeggen dat u hen alles moet vertellen. Of u dat samen met uw ex-partner doet dan wel alleen, het is belangrijk om onder woorden te brengen wat er gebeurt. U weet het best hoe u uw boodschap kan aanpassen aan de leeftijd van uw kind.

Zeg bijvoorbeeld niet ‘papa is met vakantie vertrokken’ als dat niet waar is, maar zeg eerder ‘het gaat op dit moment moeilijk tussen ons, maar we zoeken naar de beste oplossing’. Verzeker de kinderen in ieder geval dat zij helemaal geen schuld hebben aan de scheiding en dat u er altijd voor hen bent.

Probeer ook te vermijden dat uw kinderen getuige zijn van heftige confrontaties of intieme ontboezemingen. Bekijk ook even wat het beste moment en de beste manier is om een nieuwe partner aan de kinderen voor te stellen.

• **Ik wil mijn kinderen blijven zien, wat moet ik doen?**

Het is van belang dat u onmiddellijk een (voorlopige) regeling uitwerkt in verband met de kinderen. Of uw partner de kinderen heeft meegenomen dan wel met hen in de vroegere gemeenschappelijke woonst is blijven wonen,

het is belangrijk van in het begin aan te geven dat u de band met hen wilt onderhouden.

In het ideale geval maakt u meteen (voorlopige) afspraken over wanneer de kinderen waar zullen wonen, en stelt u een overeenkomst op. Maar let wel op dat u zich niet zonder grondig nadenken verbindt tot maatregelen die voorlopig lijken maar later definitief kunnen worden.

Een rechter kan de oplossing die de ex-partners in het begin zelf gevonden hebben als uitgangspunt nemen voor een definitieve regeling. Vanzelfsprekend mag de regeling niet tegen het belang van het kind indruisen.

Een 'overeenkomst op eer' heeft geen juridische waarde: om iedereen een wettelijke bescherming te geven, moet uw akkoord worden bekrachtigd door een vonnis of een notariële akte.

2

DE EERSTE STAPPEN op administratief en juridisch vlak

- **Moet ik als ik getrouwd ben of wettelijk samenwoon, onmiddellijk bepaalde administratieve of juridische maatregelen nemen?**

Uw juridisch statuut geeft u een aantal rechten en plichten. Zo bieden het huwelijk en het wettelijke samenwonen een bescherming van het gemeenschappelijk verblijf, maar eisen ze ook solidariteit in verband met schulden of lasten die betrekking hebben op uw gemeenschappelijke huishouden.

Indien u gehuwd bent, kan het huwelijk volgens de wet enkel door een juridische procedure worden ontbonden. Het wettelijke samenwonen kan worden beëindigd door een simpele verklaring die u alleen of samen met uw ex-partner aflegt bij het gemeentebestuur.

Zowel getrouwde stellen als wettelijk of feitelijk samenwonenden kunnen aan de

familierechtbank vragen dringende maatregelen te nemen, die voor een welbepaalde tijd gelden. Feitelijk samenwonenden en gehuwden kunnen zich voor dringende en voorlopige maatregelen wenden tot de kortgedingrechter. Voor een regeling in verband met de kinderen kunnen feitelijk samenwonenden een beroep doen op de jeugdrechter.

- **Kan ik zelf met mijn echtgeno(o)t(e) een akkoord sluiten? Wat is de waarde van zo'n onderling akkoord?**

Of u nu getrouwd bent, wettelijk of feitelijk samenwoont, in alle gevallen kunt u proberen om op zoveel mogelijk punten een overeenstemming te bereiken met uw ex-partner, en daarbij zeer precies te werk te gaan. Er valt heel veel te regelen: jullie huisvesting, de verdeling van de gemeenschappelijke roerende en eventueel onroerende goederen, de verdeling van de banktegoeden en de

eventuele schulden, wat te doen met de levensverzekeringen en eventuele erfenisrechten, misschien de betaling van onderhoudsgeld.

Als u kinderen heeft, zult u moeten beslissen waar ze gedomicilieerd zullen worden, waar ze zullen wonen, wie het kindergeld krijgt, wie hoeveel onderhoudsgeld zal betalen, wie de uitzonderlijke uitgaven op zich neemt.

Als u niet getrouwd bent, kunt u onderling afspraken maken zonder dat u naar de rechtbank moet stappen. Dat is zo zowel voor wettelijk als voor feitelijk samenwonenden. Dat wil echter niet zeggen dat u zomaar alles kunt doen. De regels van het burgerlijk wetboek gelden voor iedereen. Voor alles wat de kinderen aangaat, is het aangewezen een overeenkomst op te stellen, waarin de afspraken voor een bepaalde periode worden vastgelegd.

De meeste zekerheid heeft u indien u dit akkoord laat bekrachtigen door de familie-rechtbank, die het belang van het kind voorop zal stellen en het akkoord rechtskracht geeft. Op die manier kunt u bijvoorbeeld eventueel achterstallig onderhoudsgeld opvorderen of een beroep doen op de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO), die voorschotten uitkeert en het onderhoudsgeld opvoordert bij de persoon die het moet betalen.

ONDERTEKEN NIETS ONDER DRUK!

Let op dat u niet te snel beslissingen neemt en onderteken geen overeenkomst omdat uw ex-partner aandringt of u op een of andere manier chanteert. Sluit ook geen overeenkomsten die ingaan tegen de openbare orde, zoals bijvoorbeeld een akkoord waarin de ene partner verzaakt aan onderhoudsgeld als de andere ermee instemt de kinderen niet meer te zien.

Als u twijfelt, vraag dan zeker advies aan een derde vooraleer u een document tekent dat u misschien voor lange tijd bindt.

Wie getrouwd is, móét voor de rechter verschijnen om de scheiding te verkrijgen. Terzelfdertijd zal de rechter uw regeling bekrachtigen of, indien nodig, ze in uw plaats uitwerken.

- **Moet ik stappen ondernemen om te bewijzen dat mijn partner de echtelijke woning heeft verlaten? Kan ik mijn partner dwingen om terug te komen?**

In de praktijk is het vaak de inschrijving op verschillende adressen die het bewijs levert van een feitelijke scheiding. Maar ook andere rechtsmiddelen, zoals bijvoorbeeld een getuigenis of een bekentenis kunnen worden gebruikt om een scheiding aan te tonen. Denk er dus aan uzelf tijdig te domiciliëren op uw nieuw adres en ook voor de kinderen het nodige te regelen. Hun domiciliëring heeft gevolgen voor uw sociaal en fiscaal statuut.

Niemand kan gedwongen worden om in de echtelijke woonst te blijven wonen, zelfs indien hij/zij door een huwelijk gebonden is aan de plicht tot samenwonen. Het is dus niet meer mogelijk, zoals het heel vroeger wel kon, om de deurwaarder een bevelschrift te laten afleveren dat uw partner naar de echtelijke woonst moet terugkeren. De politie is ook niet bevoegd om hierover een proces verbaal op te stellen. Het is dus niet nuttig om naar het politiekantoor te gaan,

De juridische term "familieverlating" heeft niets te maken met het feit dat een huwelijkspartner de echtelijke woonst verlaat. Familieverlating is een strafrechtelijke inbreuk die verband houdt met het niet betalen van onderhoudsgeld.

behalve in het specifieke geval dat er sprake is van partnergeweld.

Als iemand beslist heeft weg te gaan, wordt hij daarvoor alleen indirect gestraft, hij riskeert namelijk geen onderhoudsgeld voor zichzelf te kunnen vragen. En dan moet men nog kunnen bewijzen dat het verlaten van de woning een beledigend karakter heeft, omdat het in kwetsende omstandigheden gebeurde. In ieder geval heeft het vertrek van een partner geen enkele invloed op het onderhoudsgeld dat voor de kinderen moet worden betaald.

- Is het zinvol om mijn partner op heterdaad te laten betrappen op overspel?

Als u niet getrouwd bent, is er geen enkele verplichting tot trouw aan een partner en kan ontrouw dus niet via juridische weg bestraft worden.

Zelfs **indien u getrouwd bent**, zal de rechter niet meer proberen te weten te komen wie schuld heeft aan de scheiding. De nieuwe wet op de echtscheiding heeft de echtscheiding op basis van fout afgeschaft. De rechter wil weten of er sprake is van een 'onherstelbare ontwrichting'. Overspel kan een van de elementen zijn die op zo'n onherstelbare ontwrichting wijzen, op voorwaarde dat het overspel inderdaad de echtscheiding heeft veroorzaakt.

Vaststelling van overspel is alleen van belang indien u vreest dat uw partner onderhoudsgeld voor zichzelf wil vragen (dit heeft niets te maken met de kinderen). Let op, het overspel moet ook een beledigend karakter hebben.

Als bijvoorbeeld bewezen is dat er al lang geen sprake meer is van trouw tussen de partners, zal dat beledigend karakter wellicht niet worden erkend.

U moet altijd de toestemming van de voorzitter van de rechtbank hebben om een deurwaarder opdracht tot vaststelling van overspel te geven tussen 5 uur en 21 uur.

Het ouderlijk gezag blijft gedeeld, behalve als de rechter er anders over beslist. Als ouders moet u het eens worden over alle belangrijke beslissingen over uw kinderen: verandering van domicilie van de kinderen, schoolkeuze, de beslissing om een psycholoog te raadplegen, enz.

U moet ook in verhouding met uw inkomsten en kosten bijdragen tot de financiële lasten van uw kind, ook als u voor een alternerende gelijke verblijfsregeling hebt gekozen.

• Mag ik de sloten van onze woning laten vervangen?

Als u niet gehuwd bent, hangen uw rechten in verband met de woning af van de eigendomsakte of het huurcontract. Als u noch de eigenaar noch de huurder bent, geniet u geen enkele bescherming. Ook niet indien u op het adres van de gemeenschappelijke woonst bent gedomicilieerd en/of indien u kinderen heeft met uw partner.

Als u als enige huurder de sloten wilt vervangen, moet u de toestemming vragen van de eigenaar en hem een kopie van de sleutel bezorgen. Een andere mogelijkheid kan zijn dat u een extra grendel op de deur laat plaatsen. **Als u gehuwd bent of wettelijk samenwoont** mag u de sloten niet veranderen, aangezien de gemeenschappelijke woning bescherming geniet – zelfs indien u de enige eigenaar bent – zolang er geen uitspraak is over de gescheiden domicilies. Uw partner kan de nieuwe sloten laten openbreken zolang er geen juridische beslissing over aparte verblijven genomen is. Problemen in verband met de woonst kunnen worden geregeld in het raam van de dringende en voorlopige maatregelen die de familierechtbank neemt.

• Mag ik meubelen meenemen wanneer ik vertrek?

Als u getrouwd bent of wettelijk samenwoont, worden de meubelen van de gezinswoning

door de wet beschermd. Een gehuwde of wettelijk samenwonende kan er niet over beschikken (bijvoorbeeld door ze weg te geven of te verkopen) zonder het akkoord van de partner of de toelating van de rechtbank, ook als ze zijn of haar eigendom zijn.

Bij een scheiding, of u getrouwd bent dan wel wettelijk of feitelijk samenwoont, kunt u de toelating krijgen om alle meubelen mee te nemen waarvan u de enige eigenaar bent, en moet u de meubelen verdelen die u samen met uw partner bezit.

In het geval van een conflict kan het moeilijk zijn te bewijzen wat van wie is. U kunt daarvoor alle rechtsmiddelen gebruiken. Het simpelste is zoveel mogelijk facturen of andere documenten die de eigendom bewijzen bij te houden. Wanneer men trouwt, kiest men voor een huwelijksvermogensstelsel dat bepaalt welke de eigen bezittingen (die slechts één huwelijkspartner toebehoren) zijn en welke de gemeenschappelijke goederen zijn.

Deze stelsels kunnen erg verschillen. Maar kleding, bezittingen die verband houden met uw beroep en de familiegoederen, mag u bijna altijd meenemen.

Zie hoofdstuk III, 2. “Waar ga ik wonen? Kan ik in de gezinswoning blijven?”

3

HET MATERIËLE LEVEN HERORGANISEREN

• Ik heb geen bestaansmiddelen, wat moet ik doen?

Scheiden kan uw materiële situatie radicaal veranderen. **Als u niet getrouwd bent**, kunt u voor uzelf geen enkel recht doen gelden tegenover uw partner. U kunt alleen een vriendschappelijke regeling treffen over uw financiële situatie. Natuurlijk behoudt iedere ouder de plicht bij te dragen aan de financiële lasten die de kinderen met zich mee brengen.

Als u getrouwd bent, heeft uw echtgeno(o)t(e) de plicht u te helpen en dat vanaf het ogenblik van de scheiding. Tijdens de procedure wordt het onderhoudsgeld bepaald op basis van de levensstijl die de echtgenoten zouden hebben gehad als ze niet uit elkaar waren gegaan. Opgelet, na de echtscheiding wordt de onderhoudsuitkering berekend op basis van de staat van behoefte. De eiser krijgt geen onderhoudsuitkering indien hij

grote fouten heeft gemaakt, indien hij zich schuldig heeft gemaakt aan partnergeweld of indien hijzelf verantwoordelijk is voor de behoefte waarin hij verkeert. U kunt – in principe – slechts een onderhoudsuitkering krijgen voor een periode die gelijk is aan de duur van het huwelijk en het bedrag mag niet meer zijn dan een derde van de inkomsten van de onderhoudsplichtige. Deze drempel is een wettelijk maximum maar het bedrag dat later wordt bepaald, zal meestal veel lager

De onderhoudsuitkering is het bedrag dat een ex-partner krijgt om in zijn eigen behoeften te voorzien.

Deze onderhoudsuitkering heeft niets te maken met de onderhoudsbijdrage voor de kinderen.

zijn. Let er ook op dat de onderhoudsplicht ophoudt wanneer u hertrouwt of een verklaring van wettelijk samenwonen ondertekent. In geval van feitelijke samenwoning beslist de rechter over het onderhoudsgeld tussen de ex-partners. Wanneer het huwelijk wordt beëindigd in onderlinge toestemming staat het de ex-partners vrij te bepalen dat de onderhoudsuitkering hoger zal zijn of langer zal worden uitbetaald.

Als u geen enkele hulp kunt krijgen van uw ex-partner, kunt u misschien een inkomen ontvangen via het OCMW. Informeer bij het OCMW van de gemeente waar u feitelijk woont en leg uw situatie duidelijk uit, zodat u de tarieven geniet van een gezinshoofd of van een alleenstaande en niet die van een samenwonende.

• Waar ga ik wonen? Kan ik in de gezinswoning blijven?

Kan het gebeuren dat ik van de ene dag op de andere geen woning meer heb?

De situatie verschilt naargelang u gehuwd bent, wettelijk samenwoont of zonder contract samenwoont.

Wanneer er **een huwelijksband** is, kan een echtgeno(o)t(e) de woning waar de echtelijke hoofdverblijfplaats zich bevindt, niet zonder akkoord van de partner verkopen, verhuren of schenken. Dat geldt ook voor de meubelen

Als u getrouwd bent, heeft het huwelijksvermogensstelsel dat u destijds heeft gekozen talrijke gevolgen voor de verdeling van uw bezittingen. Als u niet meer weet onder welk stelsel u gehuwd bent, kunt u te rade gaan bij uw notaris.

van de gemeenschappelijke woonst. Deze regel geldt ook wanneer het 'eigen goed' betreft en dus het eigendom is van een van de echtgenoten. Als er onenigheid is, bepaalt de rechter wie voorlopig in de woning mag blijven, rekening houdend met de kinderen, het beroepsleven en de financiële situatie van beide partners. De eigenaar beschikt pas volledig vrij over zijn bezittingen op het moment van de echtscheiding.

Als u niet getrouwd bent, kan elk van de ex-partners op ieder moment een einde maken aan de onverdeeldheid (het gezamenlijk bezit) en, indien er onenigheid is, de zaak voor de rechter brengen.

Moet ik een vergoeding betalen als ik in de gezinswoning blijf?

Degene die in de woning blijft die eigendom van beiden is, moet normalerwijze een bewoningsvergoeding betalen die gelijk is aan de helft van de huurwaarde van de woning. De rechter kan echter beslissen of de bewoning wel of niet gratis is. Het is essentieel dat die vragen

van bij het begin worden gesteld, want de financiële gevolgen kunnen aanzienlijk zijn.

Aangezien het wettelijke samenwonen beëindigd wordt zodra de wil daartoe wordt kenbaar gemaakt (bij het afleggen van de verklaring van beëindiging van de wettelijke samenwoning), vervalt op dat moment ook de bescherming van de gemeenschappelijke woonst.

Als er **noch een huwelijkscontract noch een contract van wettelijk samenwoning** is gesloten, is alleen het eigendomsrecht van toepassing.

Als u gehuwd of wettelijk samenwonend bent, in een **huurwoning** woont en er onenigheid is over wie het huurcontract voortzet, beslist de rechter. U heeft de plicht om met de verhuurder alles in orde te brengen. **Als u niet gehuwd bent**, moet u nagaan wie het huurcontract ondertekend heeft.

• Wat gebeurt er met onze meubelen?

De verdeling van de meubelen kan conflicten veroorzaken en kan soms erg moeilijk zijn. Soms herinneren we ons niet meer precies wat er van grootmoeder is gekomen en wat we samen hebben gekocht. Of u nu wettelijk of feitelijk samenwoont, u neemt mee wat van u is en verdeelt wat gemeenschappelijk is (zie p. 12 'Mag ik meubels meenemen wanneer ik vertrek?'). Er is een vermoeden

van onverdeeldheid. Eenieder moet dus kunnen bewijzen wat zijn bezit is, met uitzondering voor persoonlijke zaken als kleding, papieren, ...

De **echtscheiding** maakt een einde aan het huwelijksvermogensstelsel tussen de echtgenoten. Om te bepalen wat aan wie toebehoort, moet u zich baseren op uw huwelijksvermogensstelsel. Eerst en vooral moet er een afrekening worden gemaakt van de te verdelen boedel en moeten de rechten van beide partijen op de goederen worden bepaald. Als u kiest voor een echtscheiding door onderlinge toestemming, maakt de verdeling deel uit van de globale overeenkomst tussen de echtgenoten. Als het om een echtscheiding op basis van onherstelbare ontwrichting gaat, gebeurt de verdeling via de rechter.

Daarvoor moet u een inventaris opstellen, een beschrijving met schatting van de waarde van alle bezittingen, roerende goederen en gemeenschappelijke schulden. Deze inventaris wordt in principe in een notariële akte vastgelegd, maar het kan ook in een onderhandse akte als alle partijen daarmee akkoord gaan. Als het mogelijk is, komt u overeen en maken u en uw ex-partner van bij het begin van de scheiding samen een overzicht van de meubelen.

- **Hoe ervoor zorgen dat mijn eigendom op bankrekeningen en in kluisen gevrijwaard blijft?**

Als u gemeenschappelijke bankrekeningen heeft, zijn ze toegankelijk voor beide partners, of u nu gehuwd bent of wettelijk dan wel feitelijk samenwoont. Het gevaar bestaat dus dat de partner deze rekeningen leeghaalt. Maar wie dat doet, kan later het verwijt krijgen de zaken geforceerd te hebben, te willen profiteren of zelfs geld te hebben verduisterd.

De rechtbank kan eisen dat de rekening weer in haar oorspronkelijke staat wordt gebracht op het moment van de definitieve verdeling. Sommige advocaten stellen de echtgenoten

voor ieder de helft op te nemen van de gemeenschappelijke rekeningen.

Men kan u niet verwijten om geld dat van u is van een gemeenschappelijke rekening te halen. U zult wel moeten aantonen dat het inderdaad uw geld betreft. Het is natuurlijk verboden de rekeningen van de kinderen leeg te maken.

Als u volmachten heeft verleend op uw eigen rekeningen of andere machtigingen hebt gegeven aan uw ex-partner, kunt u die herroepen.

Als u twijfelt aan de eerlijkheid van uw ex-partner kan u de rechter de toestemming vragen om de rekeningen te blokkeren.

U kunt preventief een gerechtelijke procedure starten om met name de kluizen te laten verzegelen. Daarna worden de zegels weer gebroken en wordt samen met een notaris een inventaris opgesteld. Dat is een zware en dure procedure.

• Kan ik de auto houden?

De auto is een roerend goed, maar het is soms moeilijk te bewijzen wie de eigenaar is. Soms zijn het verschillende personen die de auto gekocht, ingeschreven en verzekerd hebben.

Als u niet gehuwd bent, wordt de auto in principe toegewezen aan de eigenaar; als de auto gemeenschappelijk bezit is, moet een van de partners de auto afkopen of wordt hij aan een derde verkocht.

Als u gehuwd bent, kan de rechter in het kader van de voorlopige maatregelen het genot van de auto aan een partner toewijzen op grond van diens behoeften, zelfs indien de auto de exclusieve eigendom van de andere is.

• Wat gebeurt er als één van ons overlijdt voordat de definitieve scheiding is uitgesproken?

Als u niet gehuwd was, denk er dan aan om een eventueel testament ten voordele van uw ex-partner aan te passen, indien u dat wenst.

Een echtscheiding maakt vanzelfsprekend een einde aan de erfenisrechten **tussen echtgenoten**.

Overlevingsrechten - de toekenning aan de langstlevende echtgenoot, bij huwelijkscontract of door schenking tussen echtgenoten, van alle of een gedeelte van de gemeenschappelijke goederen – vervallen bij een echtscheiding op basis van onherstelbare ontwrichting. Bij een echtscheiding door onderlinge toestemming beslissen de echtgenoten wat er met deze bepalingen gebeurt.

U kunt deze kwestie regelen voor de vrede-rechter, in het raam van de dringende en voorlopige maatregelen.

• Wie gaat de hypothecaire lening verder aflossen?

Wanneer de woning gezamenlijk werd aangekocht, blijven beide partners verantwoordelijk voor de aflossing van het hypothecair krediet. Vaak zal de persoon die in de woning blijft de lening verder alleen terugbetalen. Maar als dat niet meer lukt zal de bank zich tot de andere partner wenden.

De rechter kan in het raam van dringende en voorlopige maatregelen het genot van de woonst toewijzen aan een partner, op voorwaarde dat die de hypothecaire lening betaalt. Maar de bank is niet door deze beslissing gebonden. U kunt na de (echt)

scheiding een verbreking van de financiële solidariteit vragen, maar het is zeer moeilijk die te verkrijgen als u niemand vindt die uw plaats als mededebiteur inneemt. Vaak wordt de woning aan een van de partners of aan een derde verkocht.

• Hoe zit het met de terugbetaling van leningen?

Wat er met de schulden gebeurt hangt af van uw juridisch statuut en uw huwelijkscontract. Als u **wettelijk of feitelijk samenwoont**, moet u uw contracten respecteren. Als u getrouwd bent onder **het stelsel van scheiding van goederen**, zijn er twee aparte vermogens. Zoals de echtgenoten ieder het eigendom van de goederen die zij voor het huwelijk bezaten en die zij tijdens het huwelijk hebben verworven, behouden, zo gaat het ook met de schulden.

De schulden die een van de huwelijkspartners voor of tijdens het huwelijk heeft gemaakt blijven persoonlijk, wat ook de oorzaak van die schulden mag zijn geweest.

Toch een kleine kanttekening bij dit principe: de scheiding van goederen wil iedere huwelijkspartner beschermen tegen de risico's van een min of meer gevaarlijke beroepsactiviteit, maar heel wat financiële instellingen eisen van de kandidaat-lener een borgstelling van zijn/haar huwelijkspartner.

Er zijn niet veel echtgenoten of echtgenotes die dat weigeren. En zo vervalt het voordeel van de scheiding van goederen. De wet vraagt trouwens wel een zekere solidariteit tussen echtgenoten voor schulden die voor huishoudelijke behoeften zijn aangegaan. De stelsels van gemeenschap van goederen houden meer risico in: een hele reeks schulden zal als gemeenschappelijk worden beschouwd en de schuldeisers kunnen zowel het gemeenschappelijke als het eigen vermogen van de echtgenoten aanspreken.

• Moet u verschillende organisaties en instellingen van uw nieuwe situatie op de hoogte brengen?

Zorg dat u in orde bent met de volgende instanties en diensten :

- Uw werkgever
- Uw verzekeringsmaatschappijen
- De kinderbijslag
- Uw ziekenfonds
- De Rijksdienst voor Pensioenen
- De belastingen
- Sociale instellingen (OCMW, VAPH, ...)
- De werkloosheidsinstellingen (RVA, VDAB)
- Uw leveranciers van water, gas en elektriciteit, uw telefoon- en gsm-operator, de kabelmaatschappij

4

HET LEVEN met de kinderen organiseren

• Wie beslist er waarover, als het over de kinderen gaat?

De twee ouders, zij alleen, hebben het gezamenlijk ouderlijk gezag. Dat betekent dat ze overeenstemming moeten bereiken over de organisatie van de huisvesting van de kinderen en alle belangrijke beslissingen die bijvoorbeeld hun gezondheid aangaan, hun opvoeding, hun studies, vrije tijd, de religieuze of filosofische oriëntatie.

Zelfs wanneer een kind exclusief bij één ouder woont, behoudt de andere ouder mee het ouderlijk gezag.

Dat geldt voor alle kinderen, of hun ouders nu getrouwd zijn of niet en wat ook de evolutie van hun onderlinge relatie mag zijn. Het ouderlijk gezag is gebaseerd op afstamming en niet op het juridisch statuut van mensen of op hun levenswijze.

In uitzonderlijke gevallen kan de rechter het ouderlijk gezag geheel of gedeeltelijk aan één ouder toekennen. Daarvoor moet er een risico bestaan dat het kind nadeel lijdt of moet worden bewezen dat één van de ouders al lang geen enkele interesse meer vertoont voor zijn/haar zoon of dochter.

Wanneer het ouderlijk gezag gedeeltelijk aan één ouder wordt toegerekend, krijgt hij/zij de macht om in bepaalde welomschreven materies (bijvoorbeeld de schoolkeuze) alleen een beslissing te nemen.

Vader en moeder zijn alleen die personen die als dusdanig door de wet erkend zijn. Stiefouders bijvoorbeeld hebben geen ouderlijk gezag.

• **Heb ik een formeel akkoord nodig van de andere ouder voor alle beslissingen die ik neem?**

Wanneer ouders uit elkaar zijn, kan ieder voor zich volledig bepalen hoe het dagelijks leven verloopt wanneer het kind bij hem verblijft. Maar voor beslissingen die onder het ouderlijk gezag vallen, moet hij wel de toestemming hebben van de andere ouder.

Men gaat ervan uit dat de ene ouder het akkoord heeft van de andere ouder, zodat hij ook alleen kan optreden en de ouders niet alles met twee moeten doen. Derden moeten echter te goeder trouw zijn. Als de schooldirecteur, de tandarts of de secretaris van de voetbalclub bijvoorbeeld op de hoogte is van onenigheid of zware conflicten, kan een beslissing die één ouder alleen heeft genomen, ongedaan worden gemaakt.

Als het moeilijk is om met elkaar te overleggen, kan het misschien een oplossing zijn een brief of een email te schrijven waarin u stelt «ik ben van plan deze beslissing te nemen tenzij jij binnen X aantal dagen (een redelijke termijn) laat weten het er niet eens

De ouders hebben er alle belang bij om met elkaar te blijven praten, elkaar te informeren en samen te overleggen.

mee te zijn». Het is niet nodig om meteen aangetekende brieven te schrijven.

• **Kan ik me beroepen op de fouten die mijn partner tegenover mij heeft gemaakt, om meer rechten te laten gelden ten aanzien van de kinderen?**

De regeling omtrent de gemeenschappelijke kinderen wordt niet beïnvloed door de «fouten» die een ouder de andere zou kunnen verwijten. Dit principe geldt zowel voor gehuwden als voor niet-gehuwden. Het feit bijvoorbeeld dat een van de partners de echtelijke woning heeft verlaten, heeft geen invloed op de toekenning van het ouderlijk gezag of de bepaling van de verblijfsregeling van de kinderen. Het belang van het kind komt altijd op de eerste plaats.

• **Kan ik de situatie van de kinderen onderling met mijn ex-partner regelen?**

Of u nu gehuwd was of niet, u kunt in een overeenkomst alle afspraken in verband met de kinderen vastleggen (bijvoorbeeld over de manier waarop het ouderlijk gezag zal worden uitgeoefend, over de verblijfsregeling van de kinderen en over de onderhoudsbijdrage die voor de kinderen zal worden betaald).

Zo'n overeenkomst is geldig als ze is opgesteld tussen meerderjarige en handlingsbekwame personen, als ze in het belang van het kind is en niet indruist tegen de

ZAL DE RECHTER MIJN KIND OPROEPEN?

De wet van 30 juli 2013 heeft de procedure voor het horen van het kind gewijzigd. Voor elk gerechtelijk verzoek met betrekking tot het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling van een minderjarig kind ouder dan 12 jaar, informeert de rechter de minderjarige voortaan over zijn recht om te worden gehoord, door de verzending van een formulier aan het adres van elk van de ouders. Het formulier vermeldt de manier waarop het onderhoud met de rechter zal plaatsvinden en de manier waarop het kan worden aanvaard of geweigerd. De minderjarige ouder dan 12 jaar kan ook vragen om door de rechter te worden gehoord.

De minderjarige ouder dan 12 jaar kan ook worden gehoord op verzoek van een ouder of van de Procureur des Konings, of op eigen initiatief van de rechter.

Het onderhoud vindt plaats buiten de aanwezigheid van de ouders, maar het verslag van het onderhoud wordt bij het dossier van de rechtspleging gevoegd, zodat de partijen er kennis van kunnen nemen.

De rechter hoort de minderjarige maar volgt niet noodzakelijk zijn standpunt. Het is essentieel dat de minderjarige begrijpt dat niet hij beslist, ongeacht zijn leeftijd. De rechter beslist op grond van wat volgens hem in het beste belang van de minderjarige is (ook als de minderjarige het daar niet mee eens is), en houdt rekening met alle elementen van het dossier.

openbare orde. Het zou bijvoorbeeld tegen de openbare orde indruisen om af te zien van een onderhoudsuitkering op voorwaarde dat de andere partner afziet van het recht om de kinderen te zien.

Zo'n overeenkomst opstellen is niet eenvoudig en heeft gevolgen. Daarom is het aangewezen een beroep te doen op een advocaat, notaris of bemiddelaar, die op dit vlak heel wat ervaring en expertise hebben.

Een overeenkomst die niet in een juridisch kader bekrachtigd is, heeft echter alleen een

morele waarde. Als de rechter de overeenkomst heeft bekrachtigd, zijn de partijen nog altijd vrij om andere afspraken onder elkaar te maken. Maar bij conflict biedt de overeenkomst hen zekere garanties.

De overeenkomst kan enkel gewijzigd worden indien u kunt aantonen dat deze wijziging noodzakelijk is door nieuwe elementen.

• Waar gaan de kinderen wonen?

Men spreekt niet meer over hoederecht en bezoekrecht maar van een verblijfsregeling. Die kan gelijkmatig verdeeld zijn tussen beide

HULP BIJ HET UITWERKEN VAN DE VERBLIJFSREGELING

Het kan nuttig zijn een beroep te doen op een deskundige (psycholoog, kinderpsycholoog, kinderpsychiater, gezinstherapeut, bemiddelaar) om een verblijfsregeling uit te werken die rekening houdt met de ontwikkeling van het kind. Dat kunt u zelfs al voor de daadwerkelijke scheiding doen.

Een deskundige kan u als ouder wijzen op de specifieke behoeften van uw kind. Hij zoekt naar de beste levensomstandigheden voor het kind en helpt de ouders een regeling op maat uit te werken. Jonge kinderen en pubers zullen een bijzondere aandacht krijgen.

Belangrijk is dat de kinderen een zekere continuïteit, veiligheid en stabiliteit hebben. Soms is het beter voor het welzijn van uw kind om uw verlangen hem/haar precies evenveel te zien als de andere ouder hieraan ondergeschikt te maken.

ouders of niet. In het laatste geval wordt het kind hoofdzakelijk bij een ouder gehuisvest en heeft de andere een secundair huisvestingsrecht. Alleen wegens zeer zwaarwichtige redenen, bijvoorbeeld omdat het kind gevaar zou lopen, kan bepaald worden dat een ouder zijn kind niet kan huisvesten. De rechter kan dan uitzonderlijke maatregelen nemen, zoals

een ouder omgangsrecht geven maar enkel in welbepaalde bezoekeruimtes.

Ouders kunnen diverse verblijfsregelingen afspreken: egalitaire verblijfsregeling (verblijfsco-ouderschap), de zogenaamd klassieke verblijfsregeling (week/weekend), 5/9 verblijfsregeling (5 dagen/ 9 dagen), of een halve week en een weekend op twee.

Als ze niet tot een akkoord komen of als de rechter vindt dat het akkoord niet in het belang van het kind is, moet de rechtbank eerst nagaan of een gelijkmatig verdeelde verblijfsregeling, het verblijfsco-ouderschap, is aangewezen. Dit betekent dat het verblijfsco-ouderschap niet automatisch wordt toegekend.

Soms geeft de rechter voorkeur aan huisvesting bij een ouder omdat de ouders te ver uit elkaar wonen, omdat een van de ouders duidelijk niet beschikbaar is, zich onwaardig gedraagt of geen interesse toont in zijn kind, omdat de kinderen nog jong zijn, omdat het kind zelf die keuze maakt, of om de broederband te bewaren.

Bij het vastleggen van de huisvestingsregeling is het van belang dat de ouders de kinderen een zekere continuïteit en veiligheid geven, aangepast aan hun leeftijd. Het is essentieel om ook af te spreken wie zal zorgen voor het vervoer van de kinderen.

- **Bij wie worden de kinderen gedomicilieerd?**

Voor sommige ouders is het een gevoelig thema, maar uiteindelijk heeft de domiciliëring van de kinderen geen enkele invloed op het ouderlijke gezag of op de verblijfsregeling.

De domiciliëring heeft een weerslag op de fiscale situatie (zie de mogelijkheid tot aftrekking van de onderhoudsbijdrage) en op de sociale situatie (een verhoging van sociale toelagen voor een alleenstaande met een persoon ten laste).

- **Bij wie brengen de kinderen de schoolvakanties en de feestdagen door?**

Deze regeling maakt deel uit van de totale verblijfsregeling. U en uw ex-partner kunnen

dat in overleg regelen. De schoolvakanties worden vaak in twee verdeeld. De vakantieperiodes omvatten meestal ook de twee weekenden voor en na de betreffende week. Maar een andere regeling is ook mogelijk. Soms, bijvoorbeeld wanneer een ouder in het buitenland woont, wordt in de vakantie het verminderd contact met deze ouder gecompenseerd. Het kind verblijft dan meer dan de helft van de vakantieperiode bij deze ouder. Rekening moet worden gehouden met de leeftijd van het kind. Idealiter geven ouders aan elkaar hun vakantieadres door. Ook de herfst- en krokusvakanties, de feestdagen en speciale dagen (zoals verjaardagen) worden het beste in de verblijfsregeling opgenomen.

• **Hoe blijf ik op de hoogte van wat er bij de andere ouder gebeurt? Kan ik tussenbeide komen?**

Het kan nuttig zijn om vooraf te bespreken op welke wijze u kunt communiceren met uw kind wanneer het bij de andere ouder is. Evenzeer is het van belang af te spreken hoe u informatie over de gemeenschappelijke kinderen (over hun schoolactiviteiten, hun

vrijtijdsbesteding, medische informatie...) aan elkaar zult doorspelen en hoe zijn persoonlijke zaken van de ene ouder naar de andere ouder worden gebracht. Er bestaan heel wat creatieve oplossingen. Zo kunt u bijvoorbeeld een schriftje bijhouden dat altijd met het kind meegaat en waarin elke ouder de belangrijke punten (over school, de gezondheid, buitenschoolse activiteiten, enz.) opschrijft.

OPLETTEN DAT DE KINDEREN BUITEN HET CONFLICT BLIJVEN!

Het is van fundamenteel belang dat de kinderen niet in het midden van een machtsstrijd terechtkomen, dat u ze niet gebruikt om uw ex-partner in moeilijkheden te brengen of om op welke manier ook rekeningen tussen u beiden te vereffenen. Misschien is het nuttig professionele hulp te zoeken om het onderscheid te kunnen maken tussen de pijn van een scheiding en het welzijn van de kinderen, zeker wanneer u zich gekwetst of gekrenkt voelt. Als ouders daar niet in slagen, kan dat bij de kinderen veel leed veroorzaken.

Twee begrippen komen vaak terug in verband met kinderen die in het geruzie van hun ouders betrokken worden: loyauteitsconflict en oudervervreemding.

Een loyauteitsconflict kan worden gedefinieerd als een psychisch lijden van het kind, omdat men niet kan voldoen aan de verwachtingen van beide ouders tegelijk. Het feit dat een kind gedwongen wordt een keuze te maken, geeft het het gevoel niet loyaal te zijn tegenover een van beide ouders.

Het syndroom van oudervervreemding komt voor wanneer één ouder een gemeenschappelijk kind al dan niet bewust helemaal naar zich toe trekt en indoctrineert zodat het de andere ouder gaat minachten of zelfs totaal gaat afwijzen. Er is dan sprake van conditionering en manipulatie van het kind. Er is dus voorzichtigheid geboden om deze term in de mond te nemen.

Een kind kan om verscheidene redenen weigeren een van de ouders te ontmoeten, er hoeft daarom geen sprake te zijn van onrechtmatige beïnvloeding. Vaak is de situatie heel complex en moet er opheldering gezocht worden zonder noodzakelijkerwijs een schuldige te zoeken. Grootouders of een stiefouder kunnen hierbij een rol spelen.

Tenzij in uitzonderlijke omstandigheden, kunt u zich niet bemoeien met de leefgewoonten in het huishouden van de andere ouder. Als uw ex-partner uw kinderen bijvoorbeeld regelmatig aan zijn ouders toevertrouwt, moet u zijn keuze respecteren. U kunt de andere ouder ook niet verbieden uw gemeenschappelijke kinderen in contact te brengen met zijn/haar nieuwe partner (behalve natuurlijk in uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld als het kind in gevaar verkeert).

• **Wie betaalt wat voor de kinderen?**

Ouders hebben de plicht om financieel in alle onkosten van hun kinderen te voorzien, ook wanneer die niet bij hen gehuisvest zijn of wanneer ze weinig of geen contact met hen hebben. Ze zijn op de eerste plaats verantwoordelijk voor het levensonderhoud en de opvoeding van hun kinderen, in verhouding met hun financiële capaciteiten, tot ze hun opleiding hebben beëindigd, en dus vaak tot na hun meerderjarigheid.

De verplichting om in hun levensonderhoud te voorzien, beperkt zich niet tot de zuivere behoeften van de kinderen. Ouders zijn verplicht hun kinderen eenzelfde levensstandaard te bieden als die ze zelf genieten. Vanaf augustus 2010 is er een wet van kracht die een evaluatiemethode vastlegt en bepaalt welke elementen in die berekening moeten worden opgenomen.

Onderhoudsbijdragen kunnen worden herzien wanneer er verandering optreedt in de situatie van de ouders of in de behoeften van de kinderen. Noteer dat onderhoudsbijdragen voor 80 procent fiscaal aftrekbaar zijn als de kinderen geen deel uitmaken van uw huishouden. Wie een onderhoudsbijdrage niet betaalt, begaat een misdrijf.

• **Wat dekken de buitengewone kosten?**

Ook de buitengewone kosten worden omschreven in de wet van 2010. Het zijn alle kosten met een onverwacht karakter: bepaalde medische en paramedische kosten, bepaalde niet voorzienbare kosten voor de school of buitenschoolse activiteiten. Het is interessant om in de regeling die u en uw ex-partner maken een zo volledig mogelijke lijst van buitengewone kosten op te nemen. Kosten die niet in de overeenkomst zijn vermeld, moeten door de ouder die de onderhoudsbijdrage ontvangt worden betaald. Buitengewone kosten worden door beide ouders samen betaald volgens een verdeelsleutel die gebaseerd is op hun respectieve inkomens.

• **Kan ik naar eender waar verhuizen samen met mijn kinderen?**

Iedere ouder heeft het recht zijn leven te leiden en kan naar een andere stad of naar een ander land verhuizen. Maar om de verblijfsregeling te wijzigen heeft hij het akkoord van de andere ouder of, indien

dat er niet is, de toelating van de bevoegde rechtbank nodig. De rechters gaan in hun beslissing uit van het belang van het kind.

Zeker wanneer een verblijfsco-ouderschap was vastgelegd, kan een verhuizing de huisvestingsregeling grondig veranderen. Maar het ouderlijk gezag blijft gemeenschappelijk, behalve als de rechter er anders over beslist.

• Kunnen ook de contacten met de grootouders geregeld worden?

In een scheidingssituatie kan de band met de grootouders zeer waardevol zijn, op voorwaarde dat ze neutraal blijven en zich op het welzijn van hun kleinkinderen concentreren, zonder zich in het conflict tussen de ouders te mengen. Grootouders kunnen stabiliteit brengen, een rustige omgeving bieden en voor continuïteit zorgen. Ze moeten vermijden een van de ouders bij de kinderen in diskrediet te brengen.

Als ze uit de buurt van hun kleinkinderen gehouden worden, kunnen grootouders een procedure voor de familierechtbank beginnen om hun recht op een persoonlijke relatie met hun nakomelingen te doen gelden. De uitoefening van dit recht kan verschillende vormen aannemen: een maandelijks bezoek van het kind, een verblijf tijdens bepaalde vakanties, telefonisch contact. In een conflictsituatie kan een dergelijke juridische procedure het conflict nog versterken. De rechter beoordeelt

of het voor het kleinkind nuttig is dat het relaties met de grootouders blijft hebben.

• Hoe kinderopvang vinden om te kunnen gaan werken?

Er bestaan verschillende organisaties die u kunnen helpen in uw zoektocht naar kinderopvang. Vraag informatie bij uw ziekenfonds of bij Kind en Gezin.

• Moet ik de school op de hoogte brengen van de nieuwe familiale situatie?

U brengt de school van uw kinderen het beste zo snel mogelijk op de hoogte van de nieuwe familiale situatie. Dat stelt het onderwijzend personeel in staat aandacht te hebben voor uw kind. Het geeft de school ook de gelegenheid om in de mate van het mogelijke altijd de twee ouders op de hoogte te brengen van belangrijke schoolactiviteiten. Maar zorg ervoor dat de leerkrachten niet de rol van tussenpersoon moeten spelen. Dat valt buiten hun educatieve opdracht. Het is de taak van de ouders zelf om elkaar de nodige informatie te bezorgen.

Noteer dat het maken van een schoolkeuze valt onder het ouderlijk gezag en dat dit dus in overleg tussen beide ouders gebeurt. Beide ouders zijn ook verantwoordelijk voor de schoolkosten, zelfs indien ze onder elkaar andere afspraken hebben gemaakt.

5

PARTNERGEWELD EN INTERNATIONALE ONTVOERING VAN EEN KIND

- **Indien u het slachtoffer bent van partnergeweld**

Raadpleeg zo snel mogelijk een arts die de slagen en verwondingen kan vaststellen. Als u werkt, vraagt u indien nodig een attest van arbeidsongeschiktheid. Als er geweld is gebruikt, kan het nuttig zijn naar het politiekantoor te gaan, liefst dat van uw wijk of dat waar de feiten hebben plaatsgevonden.

U kunt, indien u dat wenst, een klacht indienen, maar u kunt ook advies krijgen van de Diensten voor Politieele Slachtofferbejegening. Die vindt u in zowat ieder politiekorps en ook op het niveau van de federale politie. Zij kunnen u begeleiden bij de te volgen procedures. Deze ploegen bestaan uit psychologen en gespecialiseerde maatschappelijke assistenten.

Denk eraan dat u een klacht voor de strafrechtbank niet kunt intrekken en dat u de controle over wat er met uw klacht gebeurt (of niet gebeurt) eigenlijk verliest.

Er bestaan ook centra die meer gespecialiseerd zijn in de preventie van partnergeweld; de politie zal u later misschien hiernaar doorverwijzen.

Weet dat een klacht tegen uw partner zelden leidt tot zijn arrestatie. Bedenk dus alternatieve oplossingen indien u niet meer met hem/haar wil worden geconfronteerd.

Als er duidelijke aanwijzingen zijn dat een echtgenoot of iemand die wettelijk samenwoont met zijn/haar partner door die partner fysiek geweld is aangedaan, kan

het slachtoffer de rechter vragen hem/haar tijdelijk het genot van de gemeenschappelijke woonst toe te wijzen, behalve in uitzonderlijke omstandigheden.

Wie schuldig is bevonden aan partnergeweld verliest zijn recht op een onderhoudsuitkering (hij hoeft daarom niet tot een straf veroordeeld te zijn).

• De internationale ontvoering van een kind

Als u een vermoeden heeft dat de andere ouder van plan is uw kind te ontvoeren, kan het nuttig zijn contact te nemen met de politie. Die kan bepaalde onderzoeks-daden stellen zonder dat er een klacht hoeft ingediend te zijn. Magistraten bij het parket van de procureur des Konings kunnen u helpen. Er bestaan ook verenigingen die u als ouder steun bieden en begeleiden in de stappen die u kunt ondernemen. Er kan een procedure in kort geding op basis van hoogdringendheid worden ingeleid om bewarende maatregelen te bekomen. Als u bang bent voor een internationale ontvoering: zorg dat u de paspoorten van uw kinderen bijhoudt.

Raadpleeg zo snel mogelijk een advocaat om een vonnis te bekomen dat uw rechten ten opzichte van uw kind regelt en in preventieve maatregelen voorziet die een ontvoering moeten voorkomen. Zulke maatregelen kunnen zijn: een verbod om het land te

verlaten met het kind op straffe van een dwangsom, het paspoort ontnemen terwijl het bezoekrecht in België wordt uitgeoefend, de uitoefening van het bezoekrecht onder toezicht...

Vraag aan het gemeentebestuur om geen paspoort of identiteitskaart aan uw kind af te leveren zonder uw voorafgaande toestemming.

U kunt de politie vragen preventief een persoonsbeschrijving van de ouder die ontvoeringsplannen heeft op te stellen (de politie zal hier maar in bepaalde omstandigheden op ingaan). Breng uw omgeving op de hoogte (familie, school, gemeentehuis...).

Het is belangrijk dat u de school en alle buitenschoolse organisaties over de situatie informeert, zodat zij erop letten dat de andere ouder het kind niet plotseling meeneemt.

Als uw kind ontvoerd is, contacteer dan zo snel mogelijk het **Federaal Contactpunt**, dat u de nodige adviezen kan geven.

Tel : 00 32 (0)2 542 67 00

Op de site www.just.fgov.be vindt u een brochure en andere nuttige informatie over dit onderwerp: «Justitie van A tot Z' - 'Internationale kinderontvoeringen'.

6

ALS U ER MEER OVER WILT WETEN

• Een echtscheiding zonder schuld

Er bestaan twee vormen van echtscheiding in het Belgische recht, door onderlinge toestemming of op basis van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.

De meeste echtparen scheiden door onderlinge toestemming. Om op deze manier uw huwelijk te beëindigen moeten beide echtgenoten op voorhand een overeenkomst hebben ondertekend waarin alle aspecten van de echtscheiding worden geregeld. Het is aanbevolen dat u zich bij het opstellen van deze overeenkomst laat helpen door een of twee notarissen, advocaten en/of bemiddelaars.

Als er bepalingen over de kinderen in worden opgenomen, zal het akkoord tussen de ouders aan de Procureur des Konings worden voorgelegd, die nagaat of het belang van de kinderen wordt geëerbiedigd.

De rechter verzekert zich ervan dat de rechten van de kinderen voldoende beschermd zijn. De verdeling van het vermogen moet eveneens in de overeenkomst worden opgenomen.

Hoe lang het duurt om een echtscheiding door onderlinge toestemming af te ronden,

Dat er geen echtscheiding op basis van fout meer bestaat, kan psychologisch zwaar om te dragen zijn. Sommige echtgenoten zijn boos of gefrustreerd of verontwaardigd omdat de feiten geen 'officiële' erkenning krijgen. Het is belangrijk dat men voor die woede op een of andere manier een uitlaatklep vindt. Anders bestaat het risico dat ze elders, bijvoorbeeld in de verhouding met de kinderen, wordt afgereageerd.

is moeilijk te zeggen. Er moet immers op voorhand onderhandeld worden en een allesomvattende overeenkomst opgesteld worden. Zodra deze fase voorbij is, moet u nog twee tot vijf maanden rekenen voor de echtscheiding definitief is.

Sinds de wet van 27 april 2007 bestaat er geen echtscheiding op basis van fout meer maar wel een scheiding wegens onherstelbare ontwrichting. Voor zo'n echtscheiding zijn er twee mogelijke gronden: op basis van een periode van feitelijke scheiding (gedurende 1 jaar, 6 maanden of 3 maanden, naargelang de vraag tot echtscheiding door een van de partners eenzijdig of door beide partners samen is ingediend) of op basis van elementen die aantonen dat de huwelijksverbintenis niet voortgezet kan worden, dat het onmogelijk is het gemeenschappelijk leven te continueren of te hervatten.

In dat geval moet de rechter bewijzen krijgen dat er ernstige elementen zijn die de ontwrichting onherstelbaar maken. De vroegere gronden voor een echtscheiding maken hiervan deel uit: overspel, geweld-daden, mishandelingen, grove beledigingen. Maar bijvoorbeeld ook de ernstige depressie van uw partner kan in rekening worden genomen. Het bewijs dat de ontwrichting onherstelbaar is, kan door alle mogelijke rechtsmiddelen worden geleverd, ook door getuigenissen, vermoedens en bekentenissen.

Het grote voordeel van een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting is de snelheid waarmee de rechter de scheiding kan uitspreken. Als de voorwaarden zijn vervuld, kan dit onmiddellijk gebeuren.

De partijen kunnen op ieder moment de rechter vragen voorlopige regelingen die u en uw ex-partner hebben gesloten, te bekrachtigen. Deze akkoorden hebben betrekking op u en uw ex-partner, op het levensonderhoud en bezittingen van u beiden of van uw kinderen. De rechter kan weigeren een akkoord te bekrachtigen als het indruist tegen de belangen van de kinderen. Als er geen akkoord is, kan de zaak op vraag van een van de partijen worden doorverwezen naar de rechter in kort geding, die een beslissing zal nemen.

In een tweede fase kan het gesprek worden geopend over de toekenning van alimentatiegeld voor de ex-partner.

• Tot welke rechtbank moet ik mij richten?

De familierechtbank

De wet van 30 juli 2013 heeft een nieuwe jurisdictie in het leven geroepen die alle procedures van familiale aard centraliseert. Sinds 1 september 2014 is de familierechtbank bevoegd voor alle verzoeken aangaande scheiding, echtscheiding, wettelijk samenwonen, afstamming, ouderlijk gezag en

DE RECHTER, EEN PROFESSIONAL DIE NIET ALWETEND IS!

Het is niet altijd een goed idee om meteen een juridische procedure voor de rechtbank te beginnen. Vaak is het beter om te proberen samen met uw ex-partner een regeling uit te werken. Niemand kent uw situatie, uw gemeenschappelijke geschiedenis beter dan uzelf. Niemand weet beter wat er voor u beiden bij een scheiding op het spel staat. Niemand weet ook beter wat uw kinderen nodig hebben, wat ze gewoon zijn, waarin ze sterk zijn en waarin kwetsbaar. Wanneer u een rechter vraagt een beslissing te nemen in zo'n persoonlijke aangelegenheid, legt u de beslissing over hoe de zaken geregeld worden in de handen van een buitenstaander. Die kan nooit, zelfs al is hij een zeer bekwame professional, in de beperkte tijd die hij heeft alle elementen van uw relatie en/of uw gezinsleven doorgronden.

Maar als de context niet bevorderlijk is voor een evenwichtige, respectvolle beslissing, kan het nuttig zijn om een of meer zaken waarover de partijen het niet eens kunnen worden voor te leggen aan de rechter, die neutraal en objectief is en de rechtsregels kent. Een akkoord dat haastig wordt bereikt, op een moment van psychologische zwakte of zonder zijn rechten of alle mogelijke oplossingen te kennen, kan gevaarlijk zijn, want het zal later moeilijk of zelfs onmogelijk kunnen worden gewijzigd. Het is aanbevolen dat elke partij nauwkeurige, actuele informatie zoekt bij rechtsprofessionals voor zij zich tot een minnelijke schikking verbindt. Want volgens de regel 'iedereen wordt geacht de wet te kennen', zult u achteraf niet aan de rechter kunnen uitleggen dat u uw rechten niet kende of niet wist dat er andere en betere oplossingen bestonden.

verblijfsregeling voor de kinderen, onderhoudsgeld, adoptie, vereffening en verdeling van goederen, successie en nog meer.

Vroeger waren verscheidene gerechtelijke procedures vereist, wat de justitiabele meer tijd en geld kostte.

Voortaan worden alle geschillen aan een enkele rechter voorgelegd, volgens het principe 'één familie, één dossier'. Men stelt een familiedossier samen met de geschie-

denis van alle verzoeken, zodat de rechter de evolutie van de familie kan volgen.

Elke familierechtbank heeft een kamer voor minnelijke schikkingen, om alternatieve manieren om conflicten op te lossen te bevorderen. De rechter zorgt ervoor de partijen systematisch te informeren, en ze ontvangen een brochure met een lijst van erkende bemiddelaars. De rechters van de familierechtbank hebben een opleiding

gevolgd en zijn dus specialisten in familiezaken.

Na het vonnis blijft het dossier open en kan elke partij op elk moment de zaak weer voor de rechter brengen, door middel van conclusies of met een gewone gemotiveerde brief die aan de griffie wordt geadresseerd.

• **Advocaat of notaris? Wie doet er wat?**

U kunt u bij uw (echt)scheiding laten bijstaan door een advocaat of een notaris, of door een combinatie van deskundigen.

De notaris is onmisbaar wanneer een onroerend goed van eigenaar verandert.

U kunt samen met uw ex-partner of elk afzonderlijk een deskundige raadplegen. Wanneer u ieder afzonderlijk advies zoekt, is het mogelijk dat uw raadsman sneller de aandacht legt op concrete punten die enkel in uw belang zijn.

Een advocaat heeft bij het grote publiek misschien het imago dat hij aanspoort om een juridische procedure te beginnen. Dat is niet altijd zo. Alle advocaten moeten eerst proberen een verzoening tot stand te brengen, dus trachten om akkoorden te sluiten en oplossingen te vinden.

• **De bemiddelaar helpt de partijen om rechtvaardige oplossingen uit**

te werken die de belangen van alle betrokkenen respecteren.

Beide ex-partners doen dus een beroep op één «neutrale» persoon die hen helpt te zoeken naar een regeling, waar ze beiden achter kunnen staan. Een bemiddelaar geeft beide partijen dezelfde informatie over de rechten en plichten van elk van hen. Sommige mensen vragen tijdens het bemiddelingsproces tegelijkertijd ook raad aan een advocaat of een notaris.

Een bemiddelaar heeft een specifieke opleiding gevolgd, nadat hij een opleiding heeft gehad als psycholoog, therapeut, advocaat of notaris.

De bemiddelaar geeft geen therapie. Bedoeling van de bemiddeling is partijen te helpen een regeling uit te werken, bijvoorbeeld door hen te helpen met elkaar te praten, te luisteren naar elkaar en mogelijke regelingen te helpen uitwerken. In sommige gevallen wordt bemiddeling terugbetaald.

Een rechter kan u voorstellen een beroep te doen op bemiddeling maar hij kan het u nooit opleggen.

Akkoorden die met de hulp van een officieel erkende bemiddelaar zijn gesloten, kunnen via een vereenvoudigde procedure door de rechter worden bekrachtigd en zo uitvoerbaar worden gemaakt.

7

PUBLICATIES... en nuttige websites

PUBLICATIES

- Mia Renders, Echtscheiding in eigen handen, Roularta, 2004
- Annelies Geraets, Eén hart, twee huizen
(op internet raadpleegbaar: <http://hetbesteuitelkaar.be/boek/eenharttweehuizen>)
- Fernand Moeykens en Sylvie Vandenabeele, De nieuwe wet op de echtscheiding, Story Publishers, 2008
- Els Put, 2 ouders apart. Jongeren over de scheiding van hun ouders, Lannoo, 2004
- Ludo Driesen, Kinderen en echtscheiding, Garant, 2002
- Dirk Miseur, Hoe optimaliseer ik mijn echtscheiding?, Edipro, 2006
- Inge De Waele, Samen uit elkaar. Ouder blijven na de scheiding, Lannoo, 2003
- Pieter Vermeulen, Scheiding & Ouderschap, Donker, 2004

WEBSITES

- <http://www.gidsvoorgezinnen.be>
- <http://www.alleenstaandeouder.be>
- <http://www.notaris.be>
- <http://www.advocaat.be>
- <http://www.just.fgov.be>
- <http://www.tweehuizen.be>

- <http://www.caw.be>
- <http://www.justitie-bemiddeling.be>
- <http://www.forumbemiddeling.be>
- <http://www.bemiddelingvzw.be>
- <http://www.scheidinginvlaanderen.be>
- <http://www.gezinspastoraal.be>
- <http://www.jac.be>
- <http://www.hetbesteuitelkaar.be>
- <http://www.kjt.be> (kinderen-enjongerentelefoon)
- <http://www.jurifoon.be>
- <http://www.davo.belgium.be>
- <http://www.zelfhulp.be>
- <http://www.gezinsbond.be>
- <http://www.vvsg.be>

Colofon

Wat te doen bij een scheiding?

Cette publication est également disponible en français sous le titre :

Séparés du jour au lendemain, que faire?

Een co-editie van de Koning

Boudewijnstichting, Brederodestraat 21 te 1000 Brussel en de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, Bergstraat 30-32 te 1000 Brussel

REEKS

AUTEUR

VERTALING

COÖRDINATIE VOOR DE KONING
BOUDEWIJNSTICHTING

COÖRDINATIE VOOR DE KONINKLIJKE
FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT

GRAFISCH CONCEPT - VORMGEVING

Wettelijk depot: D/2848/2015/02
BESTELNUMMER : 3290

Luisternetwerk van de notarissen

Virginie De Potter - Consulente

Christine Albers

Brigitte Duvieusart - Pascale Criekemans

Bart Azare - Charles Six-Hubinon

Comfi

Met dank aan diegene die hun tijd hebben besteed aan interviews en het nalezen van deze brochure: notarissen, magistraten, psychologen, bemiddelaars, politie, advocaten en juristen, professoren in familierecht, bankiers.

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van de websites ww.kbs-frb.be en www.notaris.be

Een printversie van deze uitgave kan (gratis) besteld worden :
on line via www.kbs-frb.be

DEZE PUBLICATIE IS OOK BESCHIKBAAR EN GRATIS TE DOWNLOADEN VIA
DE SITE VAN DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING : WWW.KBS-FRB.BE
EN DE SITE VAN DE NOTARISSEN : WWW.NOTARIS.BE

DEZE BROCHURE IS EEN GEZAMENLIJK INITIATIEF VAN DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING EN DE KONINKLIJKE
FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT, IN HET KADER VAN HET LUISTERNETWERK VAN DE NOTARISSEN.